

Põhikooli eesti keele lõpueksam 2015**Võti**

NB! Lugemisülesannetes hinnatakse vaid vastuste sisulist õigsust, õigekirja hindamisel ei arvestata. Õpilaste vastused ei pea võtmes toodud vastustega sõna-sõnalt kokku langema. Kui õpilane loetleb ülesandes nõutust rohkem põhjusi, nimesid vms, siis hindamisele kuulub õige arv põhjusi, nimesid vms esimesena kirjutatust alustades.

1.1. Loe tekst läbi ja lahenda selle põhjal ülesanded.

Kokku on võimalik ülesande eest saada 20 punkti.

1. Kelle vaatepunktist lugu jutustatakse?

Lugu jutustatakse isa (kirjaniku) vaatepunktist.

Õige vastus 2 punkti, vale vastus 0 punkti.

2. Nimeta kaks huviala, millega võiks minategelase arvates poeg sportimise asemel tegeleda.

Poeg võiks tegeleda kunsti (joonistamise) ja kirjandusega (lugemisega).

Kummagi õige huviala eest saab õpilane 1 punkti, vale huviala eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

3. Nimeta kaks põhjust, miks minategelane poja jalgpallivaimustust ei jaga.

– Jalgpallurina on raske tippu jõuda, sest kõik käivad jalgpallis. Vms vastus.

– Jalgpalliga võivad kaasneda traumad, sest jalgpall omandab üha rohkem maadluse ja poksi elemente ning selle spordialaga kaasneb pinge. Vms vastus.

– Minategelast häirib, et kodus vedelevad kõikjal jalgpallid ning palli mängitakse ka toas. Vms vastus.

– Isa arvates joonistab poeg hästi ja ta võiks oma annet arendada. Vms vastus.

Kummagi sisult õige põhjuse eest saab õpilane 1 punkti, vale põhjuse eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

4. Nimeta kaks põhjust, miks minategelane lepib poja jalgpalliharrastusega.

– Mul on valik: jalgpall või pisarad / ja pealegi on nüüd moodsad ajad / laps teab ise / ja areneb ise ja tunneb ise. Vms vastus.

– Täitsa tore / kirjaniku poeg on hoopis jalgpallur / las käib ja rahmeldab / muidu istub kodus arvuti taga / ja ei lase mul rahunud tööd teha. Vms vastus.

– Mõni muu harrastus (nt kikkpoks) oleks veelgi hullem. Vms vastus.

– Nii et kui poiss usub seda eesti messit / siis lasku käia ja andku minna /---/ peaasi, et inimene rahul oleks / et ta teeks nii, et süda lustiks. Vms vastus.

– Aga mõnikord jään teda vaatama / vaatan veidi, panen ketsid jalga / ja lähen õue, majaesisele teeotsale / et temaga pisut / jalkat taguda, st minategelasele meeldib kõigele vaatamata samuti jalgpall. Vms vastus.

Kummagi sisult õige põhjuse eest saab õpilane 1 punkti, vale põhjuse eest 0 punkti. Õpilane ei pea vastama tsitaadiga. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

5. Selgita oma sõnadega, mida tähendab väljend *mannavahuroosad prillid* peas.

See tähendab liiga optimistlikku suhtumist, ilustamist, ebaadekvaatset hinnangut vms.

Sisult õige vastus 2 punkti, vale vastus 0 punkti.

6. Selgita oma sõnadega, kes on tugitoolisportlane.

Tugitoolisportlane on inimene, kelle sportimine piirdub võistluste jälgimisega televiisorist vms seletus.

Sisult õige vastus 2 punkti, vale vastus 0 punkti.

7. Luulekeeles suhtutakse mõnikord keelereeglitesse küllaltki vabalt. Nimeta kaks kirjakeele reeglit, mida autor on eiranud.

Autor ei ole kinni pidanud reeglist, et

- lause algab suure tähega;
- lause lõpus on punkt vm lauselõpumärk;
- nimed kirjutatakse suure algustähega;
- lauses kasutatakse lauseosade eraldamiseks kirjavahemärke (näiteks sidesõnade *sest*, *et* ees kasutatakse koma);
- tsitaatsõnad kirjutatakse kursiivis jms.

Hindamisel arvestada vastuse sisulist õigsust, mitte reegli täpset sõnastust. Kummagi õige reegli nimetamise eest saab õpilane 1 punkti, vale eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

8. Mis teose ettelugemisel jäi poeg magama? Nimeta autor ja teos.

Poeg jäi magama Oskar Lutsu / O. Lutsu / Lutsu „Kevade” ettelugemisel.

Vastuse kummagi õige poole eest saab õpilane 1 punkti, vale või vigase eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

9. Mis on poisi peamine ajaviide spordi kõrval?

Poisi peamine ajaviide spordi kõrval on arvutis olemine vms vastus.

Sisult õige vastus 2 punkti, vale vastus 0 punkti.

10. Kirjuta viis luuletuses nimetatud tegelast, kellest oli juttu poisile ette loetud raamatutes.

Sirli, Siim, Muumitroll, Joosep Toots, Kiir

Hindamisel arvestada vaid tekstis esinevaid ja õigesti kirjutatud nimesid (õigeks lugeda nimekujud Joosep, Toots, Joosep Toots). Viie õige nime eest saab õpilane 2 punkti, 3–4 õige nime eest 1 punkti, muudel juhtudel 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 2 punkti.

1.2. Loe tekst läbi, uuri joonist ja lahenda nende põhjal ülesanne. Otsusta, kas väide on õige või vale.

Kirjuta õige väite järele + ja vale väite järele –.

Iga õige vastuse eest saab õpilane 1 punkti, vale vastuse eest 0 punkti. Kui õpilane on kasutanud mõnd muud viisi õigete ja valede vastuste märkimiseks, siis ta punkte ei kaota. Kokku on võimalik ülesande eest saada 10 punkti.

1. Lewis Hamilton on ameeriklane.	–
2. Hamiltonile piisab üldvõiduks, kui ta suudab viimase võistluse lõpetada esimese või teisena.	+
3. Vormel 1 võistluste etapid toimusid 2014. aastal üheksas Euroopa Liidu liikmesriigis.	–
4. Artikli autori arvates kujunes 2014. aasta hooaeg erakordselt huvitavaks.	–
5. Võidusõidu lõpus näidatakse võistlejatele triibulist lippu.	–
6. Peale Hamiltoni ja Rosbergi ei jõudnud ükski sportlane 2014. aastal etapivõiduni.	–
7. Lewis Hamilton on kvalifikatsioonisõitudel näidanud Rosbergist paremaid tulemusi.	–
8. 2008. aastal tuli vormel 1 maailmameistriks Lewis Hamilton.	+
9. Vormel 1 maailmameistrivõistlustel sõideti 2014. aastal 19 etappi.	+
10. 2014. aasta vormel 1 hooajal jagunesid esikohad kahe tehasetiimi sõitjate vahel.	+

NB! Eksamitöös on leheküljel 5 trükiviga. Kirjutatud on esmakorselt, peab olema esmakordselt. Vabandame!

2.1. Loe tekstid läbi ja kirjuta vähemalt 200-sõnaline kirjand teemal „Noorte suhtumine sporti”.

Kirjandis võid toetuda loetud tekstidele.

Kirjandit hinnatakse hindamisjuhendi järgi, vt eesti keele lõpueksami korraldus- ja hindamisjuhendit. Kokku on võimalik ülesande lahendamise eest saada 40 punkti.

NB! Kirjandit hinnatakse kui terviklikku teksti, hindamisel ei arvestata, kas ja kuivõrd on õpilane kasutanud alustekste.

2.2. Kirjavahemärgista laused.

Iga õigesti kirjavahemärgistatud lause eest saab õpilane 1 punkti. Kui lauses on üks viga, siis saab õpilane 0,5 punkti, kui lauses on 2 või rohkem viga, siis 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 8 punkti.

1. Mina, Gerd Kanter, sündisin 6. mail 1979. aastal Tallinnas.
2. Loomulikult ei meeldi mulle siiamaani kaotada, aga olen nõus malesuurmeistri Paul Keresega, kes on öelnud, et kaotus õpetab palju paremini kui võit.
3. Kohupiim, kala, jogurt – need tervislikud toidud on minu menüüs päevast päeva.
4. Rämpstoitu, milleks on kalori- ja süsivesikurikkad ning rasvased toidud, peaks sportlane vältima.
5. Vanarahva tarkus ütleb: „Hommikusöök söö ise, lõunasöök jaga sõbraga ja õhtusöök anna vaenlasele.”
6. Nii lumerookimine kui ka puulõhkumine, mis tundusid olevat tüütud tööd, tulid mulle kasuks.
7. „Võta iga päev maast üks käbi, pane see kotti,” soovitas isa, „ja ühel päeval saab kott kindlasti täis.”
8. Vestlused sõprade, koduste ja tuttavatega on andnud mulle kindla veendumuse, et ma ei tee sporti enda, vaid suuresti nende jaoks.

2.3. Ühenda tumedalt trükitud sõnad, mis tuleb kokku kirjutada, kaarega. Kus on vaja, kasuta sidekriipsu.

Iga õige lahenduse eest saab õpilane 0,5 punkti, vale lahenduse eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 7 punkti.

Saabus otsustav tund, **kolme päeva pikkune** ootamine sai otsa. Värdil oli kogu keha täis tuld: **viha- ja rõõmutuld**. Kell kolm **pärastlõunal** asuti Toompea poole tee. Lamati võsastikus pikali maas, südamed põksusid ärevuses, kui silmad jälgisid vastaseid. Poisid sagisid väljakul **edasi-tagasi** ning kogunesid seejärel **ühtekokku** kobarasse. Võidurõõmsa kisaga jooksid ründajad **sinnapoole**, kus vastased koos olid. Lahingus rebenesid **T-särgid**, kostis kisa. Rünnak oli olnud nii äkiline, poiste sõdimine nii ülekaalukas, et **vaenuvägi** sunniti peagi taganema. **Kahekümmneliikmeline** poisterühm pages Paldiski maantee suunas.

Värdi heitis kohe voodisse, seletamata emale mingeidki **üksikasju**. Raudkepi löök oli tekitanud tugeva valu, kuid loodetavasti on see ülehommeks möödas.

Järgmisel hommikul kostiski **kolimisvankri** põrin **akna tagant**. Poisid olid kõik aitas, ühisel jõul tassiti vankrile ka Värdi **tumeroheliseks** värvitud **tammepuust** kast kõigi auhindadega.

2.4. Vajadusel kirjuta lünka puuduv täht.

Iga õige lahenduse eest saab õpilane 0,5 punkti, vale lahenduse eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 4 punkti.

1. Võimete piiride kompamine on omane nii inimeste **ettevõtmistele** üldiselt kui ka kõigile **sportlikele** püüdlustele.
2. Viimasel ajal on spordi **sotsiaalne** mõju kasvanud tänu **meedia** kiirele arengule.
3. Sporti ei rahastata mitte üksnes piletimüügituludest, vaid ka **televisioonist** ja sponsoritelt saadud rahast.
4. **Nüüdisaegset** sporti iseloomustavad **professionaalsed** sportlased ja dopinguga patustamine.
5. Seitsme- ja kümnevõistlus on **komplekssed** spordialad, mis panevad inimvõimed proovile.

2.5. Kirjuta sulgudes olev tegusõna lausesse sobivas vormis.

Iga õige lahenduse eest saab õpilane 1 punkti, vale või vigase lahenduse eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 6 punkti.

1. Treener oli mind **veennud** nendel võistlustel osalema.
2. Olümpiavõidu nimel tuleb veel palju **töötada**.
3. Kui treeningul märgatakse probleeme, siis **sekkutakse** kohe.
4. Eile **naasis** Tiiu võistlustelt kuldmedaliga.
5. Tahan **taotleda** sportimiseks stipendiumi.
6. Olen selle eesmärgi poole juba kaua **püüelnud**.

2.6. Uuri õigekeelsussõnaraamatu katkendit ning lahenda selle põhjal ülesanne.

Iga õige lahenduse eest saab õpilane 0,5 või 1 punkti, vigase või vale lahenduse eest 0 punkti. Kokku on võimalik ülesande eest saada 5 punkti.

1. Kirjuta ainsuse sisseütleva vormid sõnast käsi: **kätte, käesse**. (0,5+0,5 punkti)
2. Kirjuta, mida tähendavad väljendid:
töötab kellegi käe all – töötab kellegi **juhatusel** vms. (1 punkt)
on kellegi parem käsi – on kellegi **parim abiline** vms. (1 punkt)
3. Tõmba õigetele vormidele joon alla:
paljakäsi, palja käsi, paljastekätega, paljaste kätega. (0,5+0,5+0,5 punkti)
4. Kirjuta sõnaühendi värisevate kätega teine õige vorm: **värisevi käsi**. (0,5 punkti)